

УДК 371.134 (71+73)

DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.221-225

Пришляк Оксана Юрївна

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедра іноземних мов

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна

pryshlyak_o@yahoo.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3108-502X>

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США ТА КАНАДИ

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність вивчення зарубіжного досвіду США та Канади у питаннях підготовки соціальних працівників до роботи у полі культурному середовищі. Мета статті – аналіз досвіду США та Канади у сфері формування полікультурної компетентності соціальних працівників. Використовувались такі методи дослідження як: аналіз психолого-педагогічної літератури, нормативно-правових актів, інформаційних джерел з проблеми дослідження, метод узагальнення. Розглянуто історичний контекст становлення систем полікультурної освіти в США та Канаді. Простежено еволюцію розвитку систем полікультурної освіти США та Канади в контексті змін професійного поля втручання соціальних працівників. Розкрито зміст полікультурної підготовки соціальних працівників на рівні бакалаврату та магістратури на прикладі програм різних закладів вищої соціальної освіти. Виокремлено особливості національних систем полікультурної освіти двох країн, їх спільні та відмінні ознаки.

Ключові слова: полікультурна освіта; полікультурна компетентність; соціальний працівник; зарубіжний досвід полікультурної освіти.

Вступ. Зростає усвідомлення світовою спільнотою заострення протиріч унаслідок підвищення рівня поліетнічності соціального середовища висунуло на перший план розвиток полікультурної підготовки як компоненти загальної та професійної освіти. Метою полікультурної освіти у професійному середовищі є формування фахівця, здатного до активної та ефективної життєдіяльності у багатонаціональному та полікультурному середовищі, який володіє розвинутим почуттям емпатії та поваги до інших культур, вміє знаходити порозуміння з людьми різних національностей, рас, вірувань. У таких умовах соціальна робота, яка пропагує толерантне ставлення до клієнта, гостро потребує підвищення полікультурної компетентності фахівців. При цьому ефективний розвиток вітчизняної системи підготовки спеціалістів соціономічних професій неможливе без вивчення закордонного досвіду в цій сфері та впровадження кращих його здобутків у практику підготовки соціальних працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади полікультурної освіти є предметом наукових досліджень В. Аношкіної, В. Борисенкова, О. Гукаленко, Г. Дмитрієва, М. Євтуха, С. Сисоєвої, А. Солодкої, Н. Якси. Зарубіжний досвід полікультурної освіти вивчали Я. Гулецька, О. Івашко, О. Ковальчук, Ю. Короткова, Т. Лаврова, О. Мілютіна, О. Огієнко, В. Погребняк, Л. Пуховська, Н. Шумейко та інші. Аналіз різних концепцій полікультурної освіти присвячені праці К. Муулі, М. Стоун, С. Беррайтер, Б. Кенлеун, С. Барате. Попри це вивчення досвіду окремих країн в питаннях полікультурної підготовки фахівців соціономічних професій усе ще залишається епізодичним.

Мета статті – аналіз досвіду США та Канади у сфері формування полікультурної компетентності соціальних працівників. Для досягнення поставленої мети використовувались такі **методи дослідження:** аналіз психолого-педагогічної, нормативно-правових актів, інформаційних джерел з проблеми дослідження, метод узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Система полікультурної освіти в США почала розвиватись під впливом міжнародних конфліктів, які загострилися у 60-70-і рр. ХХ ст., і стала важливим інструментом соціалізації, що допомагав представникам різних

верств населення, національних меншин освоїти демократичні цінності, знання та вміння, необхідні для життя в демократичному суспільстві (Baker, 1994). Першопочатково полікультурність у США знайшла своє відображення у мультиетнічній освіті (multiethnic education), що мала на меті гармонізацію взаємин між представниками різних етнічних груп. Згодом мультиетнічна освіта (multiethnic education) трансформувалася в мультикультурну чи полікультурну освіту, що має набагато ширший зміст, ніж мультиетнічна освіта (Гулецька, 2006; Шумейко, 2013).

При цьому впровадження полікультурної освіти у США на практиці відбувалося в два етапи: 1) у 70-80-ті рр. ХХ ст. мова йшла лише про створення умов для навчання етнічних меншин рідною мовою; 2) у 80-90-х рр. ХХ ст. зміст полікультурної освіти якісно змінюється: обов'язковою вимогою стає включення до навчальних програм загальних дисциплін краєзнавчих матеріалів про історію та культуру етнічних меншин.

Завдання полікультурної освіти вирішуються за допомогою двомовного навчання, яке допомагає усвідомити культурну та етнічну ідентичність особистості. При цьому розповсюдження двомовного навчання було зумовлене низкою соціальних чинників: потребою міжкультурної комунікації та викладання національних мов, необхідністю збереження мов корінних народів Америки, посиленням багатокультурності в умовах урбаністичної цивілізації, прагненням до збереження культурно-етнічної самобутності (Джуринский, 1995).

Таким чином, результатом теоретичних напрацювань у даній сфері та практичного досвіду розвитку полікультурного суспільства у США стала розробка двох освітніх концепцій: Multicultural education – полікультурної освіти і Global education – глобальної освіти, які мали багато спільного. На підтримку впровадження положень зазначених концепцій була створена Комісія з полікультурного виховання при Американській Асоціації викладачів коледжів (ААС-ТЕ), яка акцентувала увагу на визначальній ролі освітніх закладів у процесі утвердження цінностей полікультурної взаємодії (Гулецька, 2006).

Розвиток ідей полікультурності в Канаді визначався подібними чинниками, оскільки канадське

суспільство є традиційно багатонаціональним і тому питання, пов'язані із необхідністю міжкультурного порозуміння, отримують найширшу підтримку на державному рівні: у 1971 р. полікультуралізм офіційно проголошено засадничим принципом державної політики, Конституція 1982 року закріплює право громадян Канади на національно-культурне самовираження, нарешті, бачення полікультурності як державної політики знайшло своє відображення в «Законі про полікультурність у Канаді» («The Canadian Multiculturalism Act»), прийнятому у 1988 р., за яким діяльність громадських, культурних, політичних організацій Канади базується на принципах полікультурності (Шумейко, 2013). Попри різноманітність освітніх традицій та стратегій, навчальні заклади визнають формування полікультурної компетентності соціального працівника пріоритетним завданням його фахової підготовки, що є складовою освітньої політики цих закладів. Необхідність формування полікультурної компетентності фахівців соціальної сфери актуалізує й той факт, що фахівці із соціальної роботи часто мають такі ж упередження щодо різного роду відмінностей людей, як і звичайні громадяни.

Таким чином, у сучасних умовах соціальна робота у США та Канаді з клієнтами, різними за етнічною, релігійною, культурною приналежністю послідовно відображає державну політику мультикультуралізму, утверджену і у змістовому наповненні підготовки соціальних працівників, курикулумі та навчальних матеріалах: змістовий аспект полікультурної освіти передбачає вивчення таких навчальних курсів, як «Основи полікультурної освіти», «Поведінка людини у соціальному оточенні», «Регіональні питання полікультурної освіти», «Расизм», «Культура й історія етнічних меншин», «Основи двомовної освіти», «Розробка курикулуму полікультурної освіти», «Культурна різноманітність», «Людська поведінка: різноманітність і дискримінація» тощо (Дмитриев, 1999; Гуренко, 2015). Метою зазначених дисциплін є ознайомлення майбутніх соціальних працівників із культуральними відмінностями клієнтів та розвиток розуміння, яким чином ці відмінності впливають на життя клієнтів та специфіку роботи фахівця з ними.

У США усі університетські освітні програми, відповідно до вимог Національної Ради з педагогічної акредитації (The National Council for Accreditation of Teacher Education), повинні відображати ідеали плюралістичного американського суспільства; мати неупереджений та недискримінаційний зміст; передбачати обов'язкове вивчення іноземних мов, бути полікультурними за своєю суттю та спрямованістю. Усі ці вимоги враховуються при розробці бакалаврських та магістерських програм і курсів полікультурної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в університетах (Jamieson, 2001).

У Канаді існує більше 30 освітніх програм із соціальної роботи, які тією чи іншою мірою відображають полікультурність та етнічну різноманітність канадського суспільства. Частина програм зорієнтована на підготовку соціальних працівників до роботи із корінним населенням Канади, інші підкреслюють важливість культурного різноманіття та надання послуг вразливим категоріям населення – іммігрантам та біженцям. Можна стверджувати, що всі університетські освітні програми у Канаді включають навчальні дисципліни, які акцентують увагу на необхідності формування полікультурної компетентності соціального працівника, його культуральної чутливості (Ольхович, 2008).

Освітні бакалаврські програми із соціальної роботи у Канаді збалансовано поєднують дисципліни

соціально-гуманітарного циклу з циклом професійної підготовки. Незважаючи на деякі відмінності, існує типова програма підготовки, що складається з 40 курсів, 20 з яких є загальноакадемічними, а інші вивчаються студентами упродовж двох останніх років навчання і передбачають 700 годин супервізорства. Так, наприклад, до традиційної програми навчання, яка включає курси «Соціальне адміністрування», «Соціальні дослідження», «Розвиток людини та соціальний розвиток» тощо, у канадських університетах введено такі прикладні дисципліни як: «Курс мультикультуралізму», «Профілактика сексуального насильства над дітьми, жорстокості в родині», «Курс правознавства», «Профілактики СНІДУ» тощо (Watts, Elliott & Mayadas, 1995).

Канадські та американські університети пропонують широкий спектр обов'язкових та елективних навчальних курсів на бакалавраті, метою яких є формування саме полікультурної компетентності фахівців соціальної роботи, приміром:

- курс «Культурне різноманіття і соціальна справедливість» (університет Вашингтона, США) ознайомлює майбутніх соціальних працівників із понятійно-категоріальною базою полікультурності, необхідною для розуміння особливостей та потреб різних етнічних та расових груп на побутовому та общинному рівнях, занурює у специфіку надання культурально-носензитивних соціальних послуг; розвиває вміння вирішувати соціальні проблеми в основі виникнення яких лежить культурна різноманітність клієнтів соціальної роботи (Empowerment Practice with Refugees: Communities in Transition, SocW 495, 2018);

- курс «Актуальні дослідження в умовах плюралізму та різноманіття» (університет Мейн, США) наближає студентів до розуміння сутності плюралізму та суспільної різноманітності, що базуються на врахуванні культурних, расових, релігійних, гендерних, вікових та інших відмінностей громадян; вивчаються проблеми дискримінації та переслідування людей на основі цих відмінностей на мікро та макрорівні (The University of Maine Undergraduate, 2018);

- курс «Расизм і соціальна маргіналізація у канадському суспільстві» (університет Макмастера) ознайомлює майбутніх соціальних працівників із поняттями «раса», «етнічність», «культурна особливість» та впливом расових, етнічних, культурних особливостей на успішність соціальної адаптації людини (Undergraduate Social Work Course Offerings Mc Master University, 2015).

Магістерські програми підготовки фахівців соціальної сфери у вищих навчальних закладах США та Канади відзначаються вузькою спеціалізацією, що передбачає поглиблену підготовку соціальних працівників до професійної діяльності в обраній сфері. При цьому все більше уваги у програмах соціальної роботи приділяють розвитку у студентів комунікативних навичок, професійного такту та чутливості до питань культурного різноманіття, що надає професійній підготовці в цілому етносензитивного характеру. Серед пропонованих у магістратурі навчальних курсів:

- курс «Клінічна практика: культуральна компетентність» (Університет Бостона, США) синтезує необхідність культуральної обізнаності фахівця із вмінням застосовувати цю обізнаність у вирішенні проблем психічного здоров'я клієнтів-представників різних культур. У межах курсу вивчаються традиційні теорії, необхідні для розуміння поведінки людини і втручання у соціальній роботі та дається критичний аналіз їх застосування у роботі із категоріями населення, відмінними за культурною та етнічною при-

належністю; акцентується увага на практиці ведення інтерв'ю та методах оцінювання, роботі із перекладачами та нетрадиційними асистентами, а також на розвитку культурально-сензитивних втручань у взаємодії із клієнтами (Ольхович, 2008);

– елективний курс «Крос-культурна практика соціальної роботи» (Університет Торонто, Канада) спрямований на підвищення аналітичної та практичної компетентності соціальних працівників у роботі з представниками інших культур. Основними завданнями курсу є: усвідомлення впливу культури на надавача, одержувача та сам процес надання соціальних послуг та на процес надання допомоги в цілому; формування толерантного ставлення до інших культур та їх носіїв; розвиток вміння адаптувати професійну діяльність у відповідності до вимог та специфіки полікультурного середовища; закріплення навичок міжкультурної комунікації та аналізу альтернативних підходів у практичній діяльності з представниками різних культур;

– курс «Практика у мультикультурному контексті» (університет МакГілл, Канада) передбачає вивчення сучасної теорії мультикультурної соціальної роботи та альтернативних моделей антидискримінаційної практики, базових підходів до надання соціальних послуг на основі принципів соціальної справедливості та доступності; розвиток у магістрантів вмінь критичного аналізу та соціального проектування (McGill University Master of Social Work Courses, 2018).

Паралельно із традиційними університетськими програмами полікультурної спрямованості, у США та Канаді набувають популярності освітні програми нового типу, спрямовані на підготовку фахівців соціальної сфери до професійної діяльності у полікультурному середовищі. Такі програми найчастіше пропонують заклади післядипломної освіти із сертифікованими освітніми програмами певного напрямку підготовки. Приміром, програма «Вивчення імміграції й облаштування» Школи Післядипломної Освіти на базі університету Раерсон (Канада) пропонує для вивчення курси «Імміграція й облаштування: дослідницька робота», «Імміграція й облаштування: семінар і місце польової практики», «Імміграція й облаштування: канадський досвід імміграції», «Імміграція й облаштування: досвід облаштування у Канаді», «Імміграція й облаштування: імміграційне законодавство, політика і практика» та інші. У цілому, участь фахівців соціальної сфери у програмах післядипломної освіти спрямована на підвищення

кваліфікації та професійне вдосконалення: отримання нових та сучасних знань у сфері професійного зацікавлення, ознайомлення із новими напрямками спеціалізованої практики.

Таким чином, акцент у змісті магістерських освітніх програм та навчальних курсів університетів США і Канади зроблено на: вивченні культурних, гендерних, вікових, расових та інших відмінностей клієнтів, вивченні впливу цих відмінностей на практику професійного втручання, методи професійного втручання та оцінювання цього втручання; формуванні умінь соціального працівника, необхідних для вирішення проблем фізичного і психічного здоров'я представників різних культур та етнічних спільнот; дослідженні професійних ролей, зобов'язань фахівця соціальної сфери; вивченні аспектів культурного різноманіття, дискримінації та потреб меншин; ознайомленні з найбільш значущими соціальними проблемами, притаманними представникам етнічних та культурних спільнот; опануванні різними моделями надання соціальних послуг, зважаючи на розвиток практики «насаження» біженців та іммігрантів; розвитку навичок міжкультурної комунікації та пошуку альтернативних підходів при роботі в полікультурному просторі тощо. На відміну від бакалаврських курсів і освітніх програм магістерські є більш спеціалізованими і спрямовані на формування полікультурної компетентності соціального працівника у обраній сфері діяльності з конкретною категорією клієнтів (Ольхович, 2008).

Висновки. Дослідження різних аспектів полікультурності як суспільного феномену у американській та канадській науковій теорії та практиці соціальної роботи були зумовлені, насамперед, необхідністю підготовки соціальних працівників до роботи з мігрантами та біженцями, а пізніше – вчителів та соціальних працівників до роботи в полікультурному освітньому середовищі. Професійні стандарти соціальної освіти висувають ряд уніфікованих вимог до компетенцій соціального працівника, основоположними серед яких є: антропологічні та психологічні знання, знання принципів надання та отримання допомоги; володіння методами ефективної вербальної та невербальної комунікації, знання соціальних процесів та їх впливу на індивіда та групи; розуміння значення соціокультурних факторів (релігія, духовні цінності, закони, традиції, звичаї, соціальні інститути) та їх впливу на індивіда, групу, громаду, готовність до роботи в умовах зростання етнокультурного різноманіття суспільства тощо.

Список використаної літератури

- Гулецька Я.Г. Деякі особливості становлення полікультурної освіти в Україні та США. Вісник Національного технічного університету України «КПІ». *Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2006. № 2 (17). С. 112–116.
- Гуренко О.І. Теоретичні і методичні засади полікультурної освіти майбутніх соціальних педагогів. дис. д-ра пед. наук. Київ, 2015. С. 117.
- Джуринский А.Н. Зарубежная школа: современное состояние и тенденции развития. Москва: Владос, 1993. 356 с.
- Дмитриев Г. Д. Многокультурное образование. Москва: Народное образование, 1999. С.192–197.
- Ольхович О.В. Підготовка соціальних працівників до роботи з біженцями у вищих навчальних закладах США і Канади: дис... канд. наук. Тернопіль, 2008. С. 89.
- Шумейко Н.В. До питання полікультурної освіти студентської молоді в зарубіжній педагогіці. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. *Філологія, педагогіка, психологія*. 2013. С. 239–243.
- Baker G.C. Planning and Organizing for Multicultural Instruction. USA: Addison-Wesley Publishing Company. 1994. 217 p.
- Empowerment Practice with Refugees: Communities in Transition, SocW 495. URL: <https://www.washington.edu/students/crscat/socwlbaw.html> (дата звернення: 13.07.2018).
- International Handbook of Social Work Education. Edited by Thomas D. Watts, Doreen Elliott, Nazneen S. Mayadas. Greenwood Press, West port: Connecticut, London, 1995. 613 p.
- Jamieson A. School enrollment in the United States – social and economic characteristics of students / A. Jamieson, A. Curry, G. Martinez. – Washington: U.S. Department of Commerce, Economics and Statistics Administration, U.S. Census Bureau. 2001. P. 20-533.
- McGill University Master of Social Work Courses. URL: <https://www.mcgill.ca/socialwork/prospective/msw/programschedule> (дата звернення: 11.02.2018).

The University of Maine Undergraduate. <http://www.umaine.edu/socialwork/tables/undercourse.htm> (дата звернення: 14.06.2018).

Undergraduate Social Work Course Offerings Mc Master University. URL: <https://socialwork.mcmaster.ca/courses> (дата звернення: 14.09.2015).

Watts T.D., Elliott D., Mayadas N.S. International Handbook of Social Work Education. Connecticut, London: Greenwood Press, West port, 1995. 613 p.

References

- Baker, G.C. (1994). *Planning and Organizing for Multicultural Instruction*. USA: Addison-Wesley Publishing Company.
- Dmytryev, H.D. (1999). *Mnookulturnoe obrazovanye [Multicultural education]*. Moscow: Narodnoye obrazovaniye. [in Russian].
- Dzhurynskiy, A.N. (1993). *Zarubezhnaia shkola: sovremennoe sostoianye y tendentsyy razvytiya [Foreign School: Current State and Developmental Trends]*. Moscow: Vlado. [in Russian].
- Empowerment Practice with Refugees: Communities in Transition*, SocW 495. (2018). Retrieved from <https://www.washington.edu/students/crsat/socwbasw.html> (access date: 13.07.2018).
- Huletska, Y.H. (2006). Deaki osoblyvosti stanovlennia polikulturnoi osvity v Ukraini ta SShA [Some peculiarities of the formation of polycultural education in Ukraine and the USA.]. *Bulletin of the National Technical University of Ukraine "KPI". Philosophy. Psychology. Pedagogy*, 2(17). 112–116. [in Ukrainian].
- Hurenko, O.I. (2015). Teoretychni i metodychni zasady polikulturnoi osvity maibutnikh sotsialnykh pedahohiv [Theoretical and methodical principles of multicultural education of future social pedagogues]. *Unpublished Doctoral Dissertation*. Berdyansk: Berdyansk State Pedagogical University. [in Ukrainian].
- Jamieson, A. (2001). *School enrollment in the United States – social and economic characteristics of students*. Washington: U.S. Department of Commerce, Economics and Statistics Administration, U.S. Census Bureau.
- McGill University *Master of Social Work Courses*. Retrieved from <https://www.mcgill.ca/socialwork/prospective/msw/programschedule> (access date: 11.02.2018).
- Olkhovych, O.V. (2008). Pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv do roboty z bizhentsiamy u vyshchykh navchalnykh zakladakh SShA i Kanady [Training of social workers for work with refugees in higher educational institutions of the USA and Canada]. *Unpublished Candidate Dissertation*. Ternopil: Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. [in Ukrainian].
- Shumeiko, N.V. (2013). Do pytannya polikulturnoi osvity studentskoyi molodi v zarubizhnyy pedahohitsi [To the issue of multicultural education of student youth in foreign pedagogy]. *Scientific bulletin of the department of the UNESCO of the Kyiv National Linguistic University. Philology, pedagogy, psychology*, 27, 239–243. [in Ukrainian].
- The University of Maine Undergraduate* (2015). Retrieved from <http://www.umaine.edu/socialwork/tables/undercourse.htm> (access date: 14.09.2015).
- Undergraduate Social Work Course Offerings Mc Master University* (2015). Retrieved from <https://socialwork.mcmaster.ca/courses> (access date: 14.09.2015).
- Watts, T.D., Elliott, D., & Mayadas N. S. (1995). *International Handbook of Social Work Education*. Connecticut, London Greenwood Press, West port.

Стаття надійшла до редакції 01.11.2018 р.
Стаття прийнята до друку 05.11.2018 р.

Пришляк Оксана

кандидат педагогических наук, доцент
кафедра иностранных языков

Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, Тернополь, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ США И КАНАДЫ

Аннотация. В статье обоснована необходимость изучения зарубежного опыта США и Канады в вопросах подготовки социальных работников к работе в поликультурной среде. Цель статьи - анализ опыта США и Канады в сфере формирования поликультурной компетентности социальных работников. Для достижения поставленной цели использовались такие методы Рассмотрен исторический контекст становления систем поликультурного образования в США и Канаде. Прослежена эволюция развития систем поликультурного образования США и Канады в контексте изменений профессионального поля вмешательства социальных работников. Раскрыто содержание поликультурной подготовки социальных работников на уровне бакалавриата и магистратуры на примере программ различных учреждений высшего социального образования США и Канады. Выделены особенности национальных систем поликультурного образования двух стран, их общие и отличительные признаки.

Ключевые слова: поликультурное образование; поликультурная компетентность; социальный работник; зарубежный опыт поликультурного образования.

Pryshlyak Oksana

Candidate of Pedagogical Sciences, PhD, Associate Professor
Department of Foreign Languages

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE OF PROFESSIONALS OF THE SOCIAL SPHERE IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE USA AND CANADA

Abstract. The article substantiates the need to study the foreign experience of the United States and Canada in the training of social workers in a multicultural environment. The following research methods were used to achieve the research objectives: analysis of psychological and pedagogical literature, normative legal acts, information

sources on the research problem, generalization method. The historical context of the formation of intercultural education systems in the USA and Canada is considered. The introduction of intercultural education in the United States in practice took place in two stages. The content of intercultural education varies qualitatively: the mandatory requirement is the inclusion in the curriculum of general disciplines of local lore materials on the history and culture of ethnic minorities. The development of intercultural ideas in Canada was shaped by similar factors, as Canadian society is traditionally multinational, and therefore the issues related to the need for intercultural understanding are widely supported at the state level. Social work in the United States and Canada with clients of different ethnic, religious, cultural background consistently reflects the state policy of multiculturalism, the content and content of training of social workers. The evolution of the development of US and Canadian multicultural education systems in the context of changes in the professional field of intervention of social workers has been reviewed. The content of multicultural training of social workers at the level of bachelor's and master's degree is revealed as an example of programs of different institutions of higher social education. The features of national systems of intercultural education of two countries, their common and distinctive features are singled out.

Key words: intercultural education; intercultural competence; social worker; foreign experience of intercultural education.